

Sygn. akt II CZ 57/12

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku S. N.

przeciwko obowiązującym: K.S., K. K., M. W. i J. W.

o udzielenie zabezpieczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 lipca 2012 r.,

zażalenia K. K., M. W. i J. W.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 stycznia 2012 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Obowiązani K. K., M. W. oraz J. W. wnieśli zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 20 stycznia 2012 r., zaskarżając je w części rozstrzygającej o kosztach postępowania zażaleniowego.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny zmienił orzeczenie Sądu Okręgowego zabezpieczające powództwo przed jego wytoczeniem w ten sposób, że oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia i zasądził od wnioskodawcy S. No. na rzecz obowiązanym K. K., M. W. oraz J. W. po 1300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego (100 zł opłaty od zażalenia oraz 1 200 zł kosztów zastępstwa procesowego), wskazując, iż stopień zawłości sprawy był niski, a nakład pracy pełnomocnika ograniczony.

Powyższemu postanowieniu skarżący zarzucili mającą istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia obrazę przepisów § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 7 i 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), poprzez bezpodstawną odmowę zastosowania tych przepisów przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za udzielenie obowiązanym pomocy prawnej, a w konsekwencji niezasadzenie na rzecz każdego z uprawnionych kwoty 3 600 zł z tytułu działania pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym. Podnieśli także zarzut obrazy § 3 ust. 1, 2 i 3 tego rozporządzenia poprzez zasądzenie na ich podstawie należnego pełnomocnikowi wynagrodzenia za udzielenie pomocy prawnej w kwocie 1 200 zł zamiast 3.600 zł, mimo że pełnomocnika nie łączyła z klientami umowa ustalająca wysokość wynagrodzenia poniżej poziomu stawki minimalnej dla danego rodzaju sprawy. Zdaniem skarżących czynności pełnomocnika oraz poziom zawłości sprawy nie uzasadniały przyznania kosztów postępowania poniżej stawek minimalnych wynikających ze wskazanego rozporządzenia.

W konkluzji skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia o kosztach postępowania i rozpoznanie sprawy na nowo; ewentualnie o zmianę

tego postanowienia poprzez zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz K. K., M. W. i J. W. kwot po 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego oraz o przyznanie im kosztów postępowania zażaleniowego prowadzonego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zagadnienie dopuszczalności i potrzeby rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego wszczętego przed wytoczeniem powództwa w wypadku, kiedy wniosek taki zostanie oddalony, zostało wyjaśnione w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r. (III CZ 8/10, Lex nr 852566). Wskazano w nim, że w razie odmowy udzielenia zabezpieczenia uprawniony nie jest związany terminem do wniesienia pisma wszczynającego postępowanie (art. 733 k.p.c.) i pisma takiego może w ogóle nie wnieść, wobec czego mogłoby nie być okazji do orzeczenia o kosztach postępowania zabezpieczającego. Prowadziłoby to do naruszenia odpowiednio stosowanej w postępowaniu zabezpieczającym (art. 13 § 2 k.p.c.) zasady zwrotu stronie wygrywającej poniesionych kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.).

Dopuszczalność zażalenia do Sądu Najwyższego na rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w postanowieniu Sądu Apelacyjnego z dnia 20 stycznia 2012 r., mimo zmiany art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. dokonanej ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), wynika z postanowienia art. 9 pkt 6 ustawy zmieniającej, nakazującego stosować ten przepis w nowym brzmieniu do zaskarżenia orzeczeń wydanych po dniu wejścia w życie ustawy, tj. od 3 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz każdego z obowiązanym kwotę 1 300 zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego, z czego 1 200 zł stanowią koszty zastępstwa procesowego obliczone w oparciu o przepisy § 6 pkt 7 w zw. z § 3 oraz § 12 ust 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez

radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Sąd przyjął więc za odpowiednie stawki ustalone według wartości przedmiotu zaskarżenia, zaznaczając jednocześnie, że sprawa nie była zawiła, a nakład pracy pełnomocnika był ograniczony. Skarżący mają jednak rację, że powołane przesłanki nie uzasadniały zasądzenia zwrotu kosztów pomocy prawnej w wysokości niższej od stawek minimalnych. W rozpatrywanej sprawie nie zachodził też przypadek powiązań między uczestnikami – obowiązanymi - odpowiadających współuczestnictwu materialnemu, ponieważ w stosunku do każdego z nich przedmiotem zabezpieczanego przyszłego powództwa pauliańskiego miała być inna umowa, dotycząca innej nieruchomości. Wiąż między wspólnie zgłoszonymi wnioskami o zabezpieczenie była więc jedynie formalna, co uzasadniało przyznanie zwrotu kosztów odrębnie każdemu z obowiązanym, mimo że byli reprezentowani przez jednego pełnomocnika. Konieczne byłoby przy tym – gdyby przychylić się do koncepcji ustalenia wynagrodzenia przyjętej przez Sąd Apelacyjny - ustalenie wartości przedmiotu sporu w każdej z formalnie połączonych spraw o zabezpieczenie powództwa i obliczenie od niej wynagrodzenia radcy prawnego. Jednakże założenie, które legło u podstaw określenia wynagrodzenia pełnomocnika obowiązanym nie było prawidłowe. Postępowanie w niniejszej sprawie dotyczyło zabezpieczenia powództwa poprzez dokonanie wpisu ostrzeżenia w księdze wieczystej. Nie budzi wątpliwości, że pomoc prawna świadczona w takiej sprawie nie została odrębnie „wyceniona” w przepisach rozporządzenia regulującego opłaty za czynności radców prawnych. Zgodnie z postanowieniem § 5 rozporządzenia wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. Postępowanie o udzielenie zabezpieczenia przed wytoczeniem powództwa nie może być zrównywane pod względem charakteru i zakresu z postępowaniem, które ma zabezpieczyć. Jego przedmiot jest ograniczony. Na etapie zabezpieczenia sąd bada tylko, czy powództwo i interes wnioskodawcy w żądaniu zabezpieczenia zostały uwiarygodnione oraz czy żądany sposób zabezpieczenia jest odpowiedni (art. 730¹

§ 1 i 3 k.p.c.). Postępowanie skupia się więc na udzieleniu właściwego i usprawiedliwionego w danych okolicznościach zabezpieczenia. Skoro w rozpatrywanym wypadku żądane zabezpieczenie miało polegać na dokonaniu wpisu ostrzeżenia w księdze wieczystej – postępowanie w tej sprawie najbardziej zbliżone było do postępowania o wpis w księdze wieczystej. Wynagrodzenie minimalne w tego rodzaju sprawie określa § 7 pkt 5 rozporządzenia. Wynosi ono 120 zł. W związku z tym – na podstawie powyższego przepisu w zw. z § 5 i § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia - należne obowiązanym wynagrodzenie wynosiło 120 zł, gdyż taką najniższą sumę wynagrodzenia w postępowaniu zażaleniowym przed sądem apelacyjnym określa § 12 ust. 2 pkt 2. Zasądzona przez Sąd odwoławczy kwota przekracza to wynagrodzenie. Ponieważ jednak nie była zaskarżona przez uprawnionego – uprawomocniła się. Nie ma jednak uzasadnionej podstawy prawnej do przyznania skarżącym dalszych kwot z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Z tego względu zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.